

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Narečnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.
Posamezne šte. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/2, 6 popoldne.

Državni zbor pa Slovenci.

Na Dunaji se jutri 4. t. m. snide državni zbor v svojem novem prekrasnem poslopju, in naši poslanci so se večinoma danes odpeljali tje, da se vdeležijo že prve seje. To je prav in previdno, ker liberalci vedno prežé na priliko, da bi konservativcev prišlo malo v zbor, in da bi storili kak sebi ugoden sklep. Pa večina že dobro pozna te tiče, in zato tudi zmerom straži, da je nasprotniki ne iznenadijo s kakim neprijetnim predlogom ali škodljivim sklepom. Kakor je bilo nedavno po liberalnih časnikih brati, bodo letos ravno nek dogodek na Slovenskem porabili za svoje napade. Minister Pražak je namreč sodnijskemu adjunktju Rothschedelnu v Šmariji na Štajarskem ukazal, nemudoma odstopiti od predsedništva nemškega Schulvereina. To je, se vé da, zbudilo velik krik v Izraelu in liberalci mislijo zaradi tega v državnem zboru prav hudo prijeti vlado, zlasti pa ministra Pražaka. Nam je to čisto prav; čem bolj se bodo liberaci hudovali, tem hitreje bode vlada primorana, nemškemu Schulvereinu ojstro na pête stopiti in že skoraj konec storiti njegovemu predrznejemu in pomirljivosti med narodi tolikanj nasprotujočemu počenjanju. Naši poslanci vedó kaj jim je o tem storiti, in preverjeni smo, da svoje dolžnosti ne bodo zanemarili. Radostno smo opazovali, da imajo vedno pred očmi skupne koristi naroda slovenskega, dá se poganjajo za njegove duševne in materijelne potrebe, kjer koli jih zapazijo, in da hočejo vse koristiti, ki so jih deloma pridobili za deželo kranjsko, priboriti tudi za svoje sobrate po drugih slovenskih pokrajinah. Naša skrb bode jih na te raznotere potrebe opominjati, slovenske rodoljube pa prosimo, da v predalih našega lista sprožijo in v javni govor spravijo

vse, kar koli v tem ali unem kraju, tej ali uni deželi za potrebno spoznajo.

Za danes hočemo spregovoriti o nekterih rečeh, ki zadevajo deželo Kranjsko, in ki so se deloma že obravnavale v našem deželnem zboru.

V prvi vrsti omenjamo dolensjske železnice. Potrebe njene nam ni trebe vnovič razpravljati, znana je vsakemu človeku, znana mora toraj biti še posebno našim poslancem. Nedavno se je čulo, da hoče vlada dovoliti železnico in Krškega do Novega mesta. S to železnico bi nam ne bilo prav nič pomagano, večina naše dežele bi ostala še vedno brez tolikanj potrebne železnične zveze z glavnim mestom in drugim svetom, in denarji za železnico iz Krškega v Novo mesto bi bili zastoj potrošeni. Ako že ni mogoče cele proge iz Ljubljane do Karlova takoj izdelati, naj se za zdaj izvrši vsaj železnica iz Ljubljane v Novomesto, ker smo prepričani, da bode vlada važnost njeno hitro spoznala in jo kmalo tudi naprej izdelala.

Razne kupčijske zbornice moledvajo pri vladi tudi za železnico iz Loke v Trst; gotovo bi ta proga tudi naši deželi koristila, vendar pa za njo tolike važnosti nima, kakor dolensjska železnica, zato poslancem našim priporočamo se v prvi vrsti potegovali za poslednjo. Železnica v Kamnik ima bolj okrajen pomen, zato jo ne omenjamo posebej. Tudi so stroški za njo tako majhni, da jih bodo možje, ki se v prvi vrsti za to železnico potegujejo, brez posebnih težav spravili skupaj.

Druga nujna potreba je za nas, zboljšanje državnih cest. Poslanec g. Šuklje omenjal je v deželnem zboru neukretne ceste dolensjske, ki potrebuje mnogo poprav, da bi ljudje in živina tolikanj ne trpeli, in ako država odlašá omenjene kraje z železnico odpreti splošnemu

prometu, naj vsaj državno cesto po Dolenskem zlasti pa čez Gorjanec tako zboljša, da ne bo v smrtni nevarnosti, kdor se s težkim vozom poda na pot.

Že lani je deželni poslanec g. Klun v deželnem zboru tožil, da se premalo stori tudi za vrnavanje naše Save. Ako pogledamo, koliko država dovoljuje drugim deželam za vrnavanje rek, na pr. za Donavo, Veltavo, Vislo, Muro, Dravo itd., koliko je lani storila za poplavljenno deželo tirolsko in koroško, potem pač zgine tistih bornih 20.000 gold., ki se v državni proračun devajo za vrnavanje Save. Treba je zdatnejše pomoči, ako tudi pri nas nečemo doživeti kake velike nesreče, kakor lani na Tirolskem in Koroškem, da bi namreč Sava odnesla cele Vasi, ki jih spodjeda.

Pozabiti pa ne smejo naši poslanci tudi na potrebe kmečkega in obrtnijskega prebivalstva. Kmetijstvo in obrtnijstvo tirja vedno več spretnosti, obširnejšega poduka, ako hoče napredovati, kakor zahteva sedanji čas in čezdalje večja potreba. Nima pa naša dežela nobene popolne kmetijske in več obrtnijske šole. Res je v prvi vrsti dežela sama poklicana krbeti za take šole, ali pri znani revščini našega prebivalstva je to brez zdatne državne podpore čisto nemogoče.

To so toraj nektere silnejše potrebe, ki nas tarejo, in ki jih živo priporočamo ne samo našim poslancem, ampak celi večini državnega zbora. Slovenec je bil od nekdanj državi krepka in zanesljiva podpora in on se je bo tem tesneje oklepal, ako bode videl, da ima tudi država srce zanj in da skrbi za njegove potrebe.

Listek.

Vlada Leopolda I.

(Dalje.)

Ludoviku XIV. je bilo posebno na tem ležeče, da je na Ogerskem vedno tlela iskra vstaje zoper cesarja. Ko so bili Turki l. 1664 pri Št.-Gotthardu tepeni, sklenjen je bil mir v Sasvaru za 20 let. Toda ta mir razdražil je zeló Ogre. Dolžili so vlado, da bi bila lahko po zmagi Turke spodila iz Ogerske, in drugič je vlada Turkom odstopila 3 mesta: Veliki Varad, Neuhäusel in Neograd. Posebno pa je ogerske duhove razburilo, da so ostali nemški vojaki po ogerskih mestih. Ti vzroki, kakor tudi sebičnost ogerskih magnatov povzročili so zaroto, v kojoj so bili zapleteni palatin Fr. Vesselényi, hrvatski ban Zrinski, Fr. Nádasdy, Fr. Rákóczy, Frangipán in Tattenbach. Skrivaj

je pa to zaroto podperal Ludovik XIV. On sam podučil svojega poročnika Gremonville-ja na Dunaji: „Če pošlje cesar vojakov na Nizozemsko: prišel je čas in prilika, da se Ogri, kakor so večkrat želeli, z dobičkom začno gibati in da zahtevajo svoje koristi s silo, z orožjem v roci. V tem slučaju jih bode kralj podpiral, kolikor je v njegovi moči.“ In to se je tudi zgodilo. Ludovik sam poroča: „Skrivaj sem bil tudi v dogovorih s Zrinskim, da bi povzročil vstajo na Ogerskem ob priliki, ko bi bil jaz s cesarjem v boji“. Njegov poročnik je delil denar med vstaše v pogubo magnatom, v nesrečo Ogerske, v škodo cesarjevo in njegovih narodov. L. 1671 so bili velikaši ogerski zasačeni in usmrteni.

Toda upor s tem ni bil končan. Začele so se preiskave proti vstašem; ti pa so bežali na Sedmograško in Turško. Drugi so se poskrili doma ter pripravljali k novemu uporu. Preojstro ravnanje preiskovalne komisije, po-

sebeno pa protireformacija na gorenjem Ogerskem razburilo je vstaše do skrajnega. Pričeli so se vedni boji v malih trumah. Bogatini in berači, poštenjaki in roparji, katoliki in protestantje zbirali so se okoli vstajniških zastav. Glavni vodja tem „kurucem“, kakor so imenovali po turški besedi: Kurudži, t. j. hraber vojak, bil je s prva Tökely. Turki so jih podpirali in Ludovik XIV. tudi ni hotel zamuditi za-nj tako ugodne prilike. Zvedel je bil, da so se uporniki obrnili do poljskega generala Sobiškega ter mu ponudili poveljništvo, da celó kraljevo krono. Na to sklene vpljivati tudi Ludovik. Z obljubo denarjev pridobi si mnogo imenitnih Poljakov in tudi Sobieskega. Pa tedanji kralj poljski Mihael Koribut, svak nemškega cesarja, ovadi to Leopoldu, in Ludovik se poljske pomoči zoper cesarja do smrti Koributove ni mogel nadejati. L. 1674 Koribut umrje, in sedaj prične delovati francoski denar. Ludoviku je bilo največ na tem, da zasede

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. decembra.

Avstrijske dežele.

Namesto g. Germana, ki pride k ministertvu za bogočastje in uk, pride v *Prago* k deželnemu šolskemu svetu Guido Töply.

Slovanska vzajemnost jela se je med Čehi in Moravani jako lepo javiti, odkar Nemei razkroj česke kraljevine zahtevajo. Iz Morave oglašja se toliko ljudstva k predstavam v praškem narodnem gledišči, da se morajo s posebnimi vlaki tja voziti. Vzajemnost med Slovani je sicer že od nekdaj tukaj, nemška agitacija jo je pa še bolj okrepčala ter jo na boljše podlago postavila.

Obrotniški nadzorniki so že imenovani. Z vrhovnim nadzornikom jih je deset in ne bodo značaja državnih uradnikov dobili, temveč se bodo nastavili s pismenimi pogodbami, ktere se na medsebojno jednoletno odpoved opirajo. Plače bodo dobivali od 2400 do 2800 goldinarjev in pa še nekaj sto goldinarjev za popotne stroške, kajti vedno bodo morali na cesti biti. Delovanje bodo pričeli ob novem letu.

„Ung. Post.“ naznanja iz *Zagreba*: Ko bosta imenovana ban in minister za Hrvaško, bodo brž začeli pripravljati, da se snide deželni zbor med 10. in 14. t. m. V tem letu bo deželni zbor imel odobriti le predlogo za budget prihodnjega leta in pričakuje se, da bode to storil z veliko večino. Med danes in jutro (1. in 2. t. m.) se bodo zbrali vsi udje narodne stranke, da v konferenci določijo, kako hočejo slovesno sprejeti novega bana. Tukaj in po deželi ljudje zaupajo v prihodnjo razvijanje stvari.

Hrvatje imajo svojega bana. Imenovan je „obergespann“ iz Raba grof Khuen Hedervary za to preimenitno mesto. Ali bo mož svojemu poslu kos, in ali bo Hrvatom vgajal, je silno važno vprašanje, na ktero se danes še ne more odgovoriti. Za hrvaškega ministra imenovan je zopet Bedeković. Filipović banstva menda zaradi bolehnosti ni zamožgel prevzeti, vsaj tako se govori. Mi smo pa prepričani, da ko bi bili Madjari Filipoviču dovolili pogoje, ktere je stavil, da bi bil vestno in z vspehom bansko službo opravljati zamožgel, bi se Filipović izvestno ne bil branil imenitnega posla prevzeti. Deželni sabor zbral se bo menda med 10. in 14. t. m. Hrvatje se neki sè zaupanjem na novega bana ozirajo. Bog daj, da bi jih ne goljufalo.

Vnanje države.

Na *Srbskem* se bodo o preosnovi davka posvetovali. Do sedaj ondi nimajo še nobenega katastra.

Katoliki v pruski Šleziji imeli so svoj zbor 11. septembra, na katerem so sklenili

odposlati peticijo na državni zbor, da se bode otrokom v šoli krščanski nauk v maternem jeziku predaval. Peticijo podpisalo bode 52.870 oseb, katerim je na tem ležeče, da se bo njihova mladina v krščanskem duhu izgojevala in da se spridenosti, ki sedaj od dne do dne raste, po tem potu v okom pride.

Nemški prestolonaslednik pogovarjal se je več časa z francoskim poslanikom v Madridu in je pri tej priložnosti povdarjal, kako sočutje da ima do Francozov in do Pariza in z njim vred cela njegova družina. Namen njegovega popotovanja ni političen in Nemčija ne išče španjske zveze; Nemški cesar, kakor tudi njegovega vlada, edino le miru želi, kar bode cesar tudi pri vsaki priložnosti pokazal. Naposled izrekel je cesarjevi še svoje obžalovanje, da mu ni mogoče preko Francoske povrniti se v svojo domovino. On ljubi Francosko, da si tudi je Nemei.

Laško. Viktor Emanuel bode dobil pokopališče pri vходу v Panteon v osrednji kapeli na desno. Tako ste se dogovorile vlada in duhovska oblast.

Belgija. V imenu svobode zatirati svobodo, to posebno znajo br. prostozidarji. Posebno pa to velja za učno svobodo. Katoliško vseučilišče v Lovaniji na Belgijskem prav posebno cvete, kar pa tudi prav posebno v oči peče br. Hočejo jo s tem djati na suho, da bi ji vzeli pravo imenovati doktorje in jednako-pravnost za državniške službe. Postava l. 1867 je odpravilo prejšnje sodišča (Juries) in je vseučiliščem izročila podelovanje akademičnih stopinj. Država le določi, kaj najmanj more učeneec takih šol znati in potrdi diplome. Diploma, ki ga daje tako prosto vseučilišče o sposobi notarja, zdravnika, odvetnika, sodnika in nadučitelja. Državno potrjenje je le unanjest. Odkar pa ljudska šolska postava l. 1879 določi, da nihče ne more postati vradni učenik, ki nima diploma kake državne normalne šole, hočejo to vpeljati tudi po učiliščih in državi zopet nazaj dati nadzorništvo, kakor ga je poprej imela.

Francoska zbornica je 30. nov. končala splošno debato o budgetu in je sprejela več nastavkov denarstvenega ministerstva. — Minister pomorstva je dobil danes (30. t. m.) naznanilo iz Hanoi dne 23. p. m., ki govori o administrativnih zadevah in naznanja, da se pripravljajo na pot.

1. decembra. Zbornica je sprejela nasvet ministra, naj se amortizira vsako leto 100 milijonov, namesto 60, kakor je nasvetovala komisija. Druga poglavja denarstvenega budgeta so sprejeli brez debate. Renault bere poročilo komisije, ki je privolila kredit za Tonkin. Poročilo dopoveduje, da so šli v Tonkin brez potrebnih pripomočkov, to je sovražnika ojačilo in Kitajcem dalo pogum. Poročilo nasvetuje dalje, naj se vlada pogodi s Kitajskim, da ne pride do vojske. Med tem je pa vendar treba

pomoči poslati tje, da je za vse pripravljeno. Debata o tonkinskem kreditu se določi za petek. — Rumeno vezana knjiga se bode v sredo razdelila. — V zbornici se je razdelil načrt zarad naprave telegrafa med Saigon-om in Tonkin-om.

Izvirni dopisi.

Iz Planine, 20. nov. (*Kmetijsko predavanje. Cerkev sv. Duha.*) Pretečeno nedeljo 18. nov. počastil je potovalni učitelj kmetijstva g. Ernst Kramar naš prijazni trg. Gorko priporočilo iz prižnice, še bolj pa novost reči sama napolnila je do cela šolske prostore, v kterih se je predavanje vršilo. Ko bi bilo pa slavno glavarstvo Logaško poziv tudi sosednjim faram, v kterih g. Ernst Kramar še ni bil, poslalo — gotovo bi bilo tretjino več poslušalcev.

Ob 3. uri stopi g. učitelj med radovedno čakajoče ter začne govoriti o kmetu naj potrebnejše stvari: o gnoju in umnem ravnanji ž njim. Bridko se je pritožil čez popolnem nedostatna gnojišča planinska. Res je, da so krajne razmere tukaj malo sitne, tako da marsikteri gospodar si ne more brez velikih stroškov dvorišča popraviti — ali vendar nekaj se more in se mora zgoditi. Ob deževnem vremenu se kar mlaka steka v vodo in tako uide najboljše gnojilo našim gospodarjem po vodi. Nasvetoval je g. učitelj mnogo načinov, kako se bi tem nedostatkom v okom prišlo — in do malega vsi se sprejemljivi.

Potem je prišel na živinorejo in se je dokaj pohvalno izrekel v naših volih, kteri pa se ve da niso toliko domače reje — kot od drugod prignani. Priporočeval je dve za naš kraj, kjer posebno dobre vprežne voli rabimo, pripravni štajarski plemeni: muriško in pa marijadvorsko pleme. — Naj se vpelje to ali ono — slavna kmetijska družba naj vendar tudi Notranjee enkrat pogleda z maternim očesom. To je nespametno, da se biki sploh na dražbi predajajo, ker revni kraji na ta način nikoli ne pridejo do dobrega bika, — kteri jim je pa očitno bolj potreben, kot bogatim gorenjskim soseskam.

Še je par besed spregovoril o umni sadjoreji in skušal poslušalec malo ogreti za to prekoristno reč. — Bog daj, da bi res kaj hasnilo. Predavanje je trpelo nad 1½ ure — potem so se poslušalci redoma razšli vsak na svoj dom premišljeva je zlate besede, ki so jih slišali.

poljski prestol njemu prijazen kralj. To se mu tudi posreči. Njegov poročnik, škof Forbin Janzon, mož, ki je raje služil svojemu kralju, nego svojemu poklicu, imel je nalogo, delati na to, da je izvoljen kraljem princ Pfalz-Neuburški, prijatelj Francozom, in nikakor ne Karol Lotariški, prijatelj Leopoldov. Da bi tudi Sobiški podpiral francoske namene, obljubi mu Forbin Janzon naslov francoskega përa in maršala, red sv. Duha in 100.000 tolarjev. Tudi Mariji Kazimir, soprogi Sobiškega, rojeni Francozinji, obljubi na leto 20.000 liv. Pa izvoljen je bil kraljem Ivan III. Sobiški. Ludovik mu pošlje 400.000 liv., in za ta dar naj bi podpiral Ogre, ali pa zahteval Šlezijo od Leopolda. Toda nobenega teh dveh pogojev Sobiški ni spolnil. Ogre je podpiral le toliko, da je vedoma pustil francoskemu poročniku trositi denar med Ogre.

Ludoviku se posreči le spraviti Poljake s Turki, da bi ti imeliprosto roko proti Nemčiji. Toda Turki se zapletó v vojsko z Rusi,

in boj z dvema državama ob enem ni bila turška navada. Ob enem se je tudi prijaznost Poljcev do Francozov ohladila. Da-si francoski poročnik marquis de Bethune Sobiškemu prinese red sv. Duha v dijamantih in za Kazimiro mnogo daril, vendar se bliža Sobiški vsled osobne mržnje do Ludovika, kakor tudi iz političnih vzrokov vedno bolj nemškemu cesarju Leopoldu, volilni knez braniborski pa Ludoviku. Še roma sicer francoski denar skoz Poljsko v Ogersko, pa to ni provzročilo turške vojske, ampak jo le pospeševalo.

Toliko večje upanje je Ludovik stavil na Turke.

Dokler je živel veliki vezir Köprili, dobivali so ogerski vstaši le skrivaj pomoči od tedanjega kajmakama Kare Mustafe. Toda, ko 30. okt. l. 1576 Ahmed Köprili umrje, postane 7. nov. istega leta veliki vezir Kara Mustafa, čigar sreč je bilo polno sovraštva do kristjanov in ki je peljal turške čete pred Dunaj.

Benečanski poročniki, Kvirini, Morozini,

Civrano in Donado, ki so osebno občevali s Karo Mustafa, strinjajo se v svojih poročilih o njem tako-le:

Kara Mustafa je bil rojen v neki vasici Male Azije. Njegov reven oče je kupčeval sè sadjem, ki ga je vozil v Stambul, kamor je tudi svojega sina jemat. Nekega dne ostane Kara Mustafa v mestu ter si ogleduje množico ljudi, ki prihaja in dohaja iz palače velikega vezira Köprili-ja. Če mu je kdo dal kako delo, brž je bil pripravljen. Njegova moč, vztrajnost, odločnost prikupile so ga marsikomu. Nekega dne dà mu Köprili sam neki ukaz. Hitrost mladega Kare se prikupi velikemu vezirju. Dobi službo na dvoru, kjer ima priložnost videti celo sultana Mahomeda IV. Mladeneč hitro spozná lakomnost sultanovo ter mu ponudi svoje priloženo imetje v dar. To mu gladi pot do višje službe in slednjič postane kajmakam, t. j. namestnik velikega vezira.

(Dalje prih.)

Ne morem si kaj, da ne bi svetu povedal še neke druge vesele stvari, ki je našim Planincem v veliko čast in tudi veselje. Mislim zidanje cerkve sv. Duha. Kdor si hoče ogledati okusno — dejal bi elegantno cerkvico — naj pride v Planino. Zidovje je že povsem izdelano — le notranjost je še prazna. Ko bi Bog naklonil tej lepi cerkvi kaj dobrotnikov, da bi se tudi notranjost zunanosti primerno ozaljšala bila bi to cerkvica — ki ima malo para na Kranjskem. Prva zasluga gre gotovo razen darežljivemu g. Možek-u in pa županu gosp. Kovšci — preč. g. župniku — pod kterega vednem nadzorstvom se je delo pričelo in se bo tudi končalo. Bog nakloni razumnemu g. župniku le toliko dobrotnikov, da bo po svojih mislih izdelati mogel, kar je začel — in lahko bo Planina ponosna na cerkvico sv. Duha.

Iz Loža na Notranjskem, 25. nov. (O Ljubljani marsikaj.) Veliko sem že tvojih listov dragi mi „Slovenec“ prebral ali iz naše loške doline nisem še črtice našel, akoravno se tudi tukaj pri nas marsikaj novega pripeti, vendar ga nimaš tukaj tacega prijatelja, da bi ti kako reč naznanil. Toraj se ti jaz ponudim (ako ti moja pisava zadostuje), da ti hočem kak listek poslati.

Za zdaj naznanim le bralcem tvojega velenjenega lista, da sem bil prišel na somenj sv. Leopolda v Ljubljano, in ker sem bil svojo kupčijo že dopoldan končal, sem imel obilo časa prijazno Ljubljano ogledati; pregledal sem vse kote še od takrat mi znane, ko sem bil vojak, in kar sem videl in slišal, da je meni najbolj dopadlo, to hočem tukaj ob kratkem omeniti. V prvič je cerkev presv. Jezusovega Srca, ona se mi je toliko dopadla, da sem se bil kar zagledal vanjo. Ogledal sem jo prav dobro, toraj izrečem pohvalo vsem, kateri so imeli tukaj opraviti; posebno pa tistemu, kateri je križev pot izdeloval, ki je tukaj postavljen. V drugič, kar sem slišal v Ljubljani, se mi je to najbolj dopadlo, da ljubljansko prebivalstvo bolj po slovensko govori, kakor tisti čas, ko sem jaz ondi stanoval; le malo (?) sem slišal nemških besedi, to je lepo za naš narod.

V tretjič, sem še nekaj zapazil in tega tudi zamolčati nočem. Ko sem šel po sv. Jakoba nabrežji in po Bregu tam, kjer se prodaja starina, stara obleka, železo itd., bile so tudi stare bukve na prodaj po vsaki ceni, katere sem tudi pregledoval, pa bukve bile so več del vse nemške, le malo število bilo slovenskih takih, ki so od učencev zavržene bile. Kaj to pomeni, mislim, da že vsak domoljub vé; le toliko rečem, da nemška beseda se odpravlja in svoje stare bukve še pusti tukaj na prodaj.

Tako Ljubljančani in vsi Slovenci govorimo v svojem domačem slovenskem jeziku, in vsak nas bo ljubil, in zato se poženimo, kar je našega, saj slovenska beseda je dražja od nemške. Na sv. Jakoba nabrežji mi ponudi neki mali dijak štiri zemljovide na prodaj. Jaz ga vprašam, kakšni da so? On mi odgovori, da nemški. Ali slovenskih nimaš? Imam, imam slovenske ravno take doma, pa so dražji!

Toraj Slovenci, ako so slovenski zemljovidi več vredni kakor nemški, ali nam ne bo slovenska beseda mileja od nemške?

Iz trnovske fare na Notranjskem, 25. nov. (Slov.) V našo veliko žalost smo pred enim mesecem zvedeli, da naš preljubljeni in spoštovani kaplan, gosp. Strupi, bode preložen.

Precej se je slišal glas po fari, škoda da zgubimo tega blagega gospoda, in brž je bila spisana prošnja do premilostljivega knezoškofa, podpisana od treh županov, katero sta osebno izročila premilostljivemu knezoškofu, bistriški župan in g. K., zastopnik trnovske županije, ter še osebno prosila, da bi nam bil še puščen g. Strupi, kateri se je vedel med časom, ko je med nami bival, pridobiti ljubezen, vdanost in spoštovanje vse fare.

Upali smo, da se bo naša prošnja uslišala, pa žalibog se to ni zgodilo; gosp. Strupi je moral od nas; pa kdo pozna Božje sklepe in namene? Toraj s težkim sream se ločimo od blagega gospoda ter mu k slovesu kličemo: Bog ga ohrani še mnoga leta!

Upamo, da seme, katero je on sejal na prižnici, spovednici in ljubi mladini v šoli, bode obrodilo obilen sad.

Prosimo ga pri njegovem odhodu, naj nas blagi gospod ohrani vedno v dobrem spominu, kakor se bomo tudi mi trnovski farani njega vedno s hvaležnim srcem spominjali!

Iz Istre, 8. nov. (Narodno in cerkveno petje.) Kolike važnosti je lepo, ubrano petje, ni treba več razlagati, to je že obče znana in dognana stvar. To nam pričajo razne mnogobrojne družbe in društva, ki so se osnovala v prosep in povzdigo lepega petja. Kakor pa razločujemo v glavnem dvojno petje: cerkveno in posvetno, tako so tudi dvojna pevska društva.

Na Slovenskem se je v raznih deželah petje različno gojilo. Še le pred nekterimi leti se je pričelo nekoliko dramiti narodno petje in v ta namen imamo danes že nekaj pevskih zborov, — žal, da le pičlo število in še to le ob mejah. V notranji Istri ni še najmanjšega začetka. Kak vpliv ima narodno petje na narodno prebujenje! Ono je prvo znamenje narodne zavesti; ono vzbuja narodne čute in narodni ponos. Pošteno narodno petje moramo gojiti, ako hočemo, da zdramimo naš zaspani, tlačeni narod v tužni Istri!

Kaj pa bi rekel o tujih, laških melodijah, ktere so se k nam zanesle; ali tudi te, če tudi se pojejo s slovenskim tekstom, širijo naroden čut? Ne, in nikoli ne! Beseda pri petju je le sredstvo, tvarina pa je melodija. Ako slovenskim besedam postavljamo tuje melodije, ne koristimo svoji narodnosti, marveč z domačim sredstvom razširjamo tujo tvarino. To velja posebno še zato, ker tuje, k nam prinesene melodije, so mnogokrat le tuji izmeček, kateri sploh nima v sebi prave lepote. Naloga nam bodi, tako pokvarjenost povsem odstraniti!

Petje je petje, naj si bode posvetno ali cerkveno. Kar velja o narodnem, velja večinoma tudi o cerkvenem petju. Pojdimo po naših cerkvah in poslušajmo, kako se tam poje! V Istri, izvzemši laških ali pollaščenih mest in trgov, le težko slišiš v kaki cerkvi petje, katero zasluži to ime. V mnogih krajih je tako vpitje in razsajanje, tako spakedranje, da se tujea, ki to sliši, loti smeh, kateri pa se pri pravem katoliku spremeni v žalost, da mora v hiši božji Bogu na čast kaj tacega slišati. Tako je večinoma v srednji Istri; v gorenji Istri je nekoliko boljše, toda le toliko, da se pojejo tam pesmi največ s posvetnimi melodijami. Ni davno, ko sem slišal v neki farni cerkvi peti „Tantum ergo“ kot znano poskočnico. Žalostno, a resnično! In to se godi skoro v obče. Kako se to vjema s cerkvenimi določbami o cerkvenem petju; kako morajo cerkveni predstojniki in čast. duhovščina sploh, kaj tacega trpeti, mi je nerazumljivo!

Pri vsi pazljivosti, pri vsi delavnosti in požrtvovalnosti sv. cerkve se vendar peča sveta vera; kako pa tam, kjer se v cerkev, v božje svetišče pustijo take neslanosti, da ne rečem pokvarjenosti! Kak vtis napravlja divje rujo-venje na verno ljudstvo med službo božjo? Kam napeljuje „poskočnica“ in jednake posvetne melodije človeške misli med službo božjo? Kam drugam, kakor na plesišče! Kak razloček: duhovno opravilo pri sv. maši — in divje razsajanje! Za Boga, kje smo, kam pridemo?

Te in jednake napake so sprevideli duhovni in posvetni razumnjaki, pravi katoliki, ter so se s trdnim prepričanjem lotili trudapolnega dela, da take nespodobnosti in pohujšljivosti iz cerkve povsem odstranijo.

(Konec prih.)

Domače novice.

(*Naši državni poslanci*) so se danes ob 3/4 11. uro dopoldne z brzovlakom odpeljali na Dunaj, kjer se jutri prične državni zbor. Poskrbeli smo, da bodemo tudi letos za naš list dobivali natančna in zanesljiva izvirna poročila.

(*G. Anton Lenarčič*), začasni koncipist pri c. k. finančnem ravnateljstvu, nastavljen je stalno za finančnega koncipista v Ljubljani.

(*„Premogarji“*) so danes že krotkeji, dobili so namreč trobentice. Saj bi pa tudi ne bili mogli več tako razgrajati, kakor so razgrajali zadnje dni. Nek šaljivec je, slišavši trobentice, rekel: „Naj jim dajo rajši harmonike, bo bolje!“

(*Letošnji „Ljubljanski zvon“*) ima 106 sodelovalcev in je ravnokar za letos poslednjikrat zapel.

(*Šent Vid - Vižmarje*.) Zakaj se prva postaja od Ljubljane na Rudolfovi železnici „Vižmarje“ imenuje, menda še tisti ne bode vedel, ki se je za to ime odločil. Kaj pa je Vižmarje? Nič! priprosta slovenska vas edino le topničarjem znana, ki so tja hodili na tarčo streljat. Vižmarje nima nikake obrti in nobene trgovine. Ondi ni pošte, ne drugih uradov. Vse to se pa nahaja v prijaznem Št. Vidu, ki se na prvi pogled vsakemu takoj priljubi. Tukaj je c. kr. pošta, občinski urad, župnija. Tukaj se mizarska obrt jako lepo razvija in če tudi še izvoz ni, Bog vé še kakošen, je vendar le zdatnejši, kakor pa na Vižmarjih, kjer ni čisto nobene reči, kar bi železnici koristilo. Po naših mislih bi bilo popolnoma pravično, ako bi se Šentvidani zbrali ter napravili peticijo na c. k. vodstvo državnih železnic, naj se jim železniška postaja Vižmarje, ki tik Št. Vida leži, prekrsti za „Št. Vid“, kajti Št. Vid ima svojo bodočnost, Vižmarje nobene.

(*Razpisana je služba*) notarja na Vrhniki. Dotične prošnje naj se vlagajo v štirih tednih pri notarski kamori v Ljubljani.

(*Razpisi učiteljskih služb na Kranjskem.*) Da se za trdno postavi, razpisuje se učiteljska služba na enorazrednici v Št. Juriji pri Kranji z letno plačo 450 gold. in s prostim stanovanjem. Prošnje oddajajo se do 20. decembra t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranji. — Na dvorazredni ljudski šoli v Dragatušu, ktera pa se bode kmalu razširila v trirazrednico, razpisana je služba nadučiteljeva, ob enem šolskega voditelja z letno plačo 500 gold., s prostim stanovanjem in s postavnimi dokladami. — Na četverorazredni ljudski šoli v Metliki oddala se bode služba II. učitelja z letno plačo 500 gold. Obe službi podelile bodete se za trdno, ali začasno. Prošnje naj se vlagajo do 15. de-

cembra 1883. l. pri e. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlju. — Na četverorazredni ljudski šoli v Ribnici oddaja se za trdno IV. učit. služba z letno plačo 400 gold. Prošnje za njo vlagajo se do 15. decembra t. l. pri e. kr. okrajnem šolskem svetu v Kočevju. — Na enorazrednici v Dolskem učit. služba s slovenskim učenim jezikom z letno plačo 450 gold. in s prostim stanovanjem. Prošnje oddajo naj se e. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Kameniku do 20. decembra t. l. — Na enorazrednici v Komendi učit. služba z letno plačo 400 gold. in s prostim stanovanjem za trdno. Prošnje do konca t. m. tudi v Kameniku. — Na dvorazrednici v Črmošnjicah II. učit. služba z letno plačo 400 gold. Prošnje oddajajo naj se e. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Novem mestu (Rudolfovo) do 5. decembra t. l. — Na novorazširjeni dvorazrednici na Jesenicah na Gorenjskem nadučiteljeva služba s 500 gold. letne plače, s prostim stanovanjem in z 50 gold. doklade in II. učit. služba z letno plačo 400 gl. in oziroma s prostim stanovanjem. Prošnje e. kr. okraj. šolskemu svetu v Radovljici do 20. decembra t. l. — Na dvorazrednici na Brezovici II. učit. služba s 400 gl. letne plače, za trdno, ali začasno. Prošnje e. kr. šolskemu svetu v Ljubljani do 15. t. m.

Razne reči.

— Nj. Veličanstvo podarili so za zgradbo cerkve na Črnučah iz lastnega 200 gl.

— Iz Kamnika se poroča „Slovenca“, da je tam 30. novembra ob 3/4 6 zvečer nastal ogenj v šupi in na podu Janeza Volka iz Velikih ulic. Za šuto na produ ob brzem vodotoku (Schussbachu), kakor ga tam imenujejo, je več strojarjev, nekaj podov in drugih poslopj. Nevarnost je bila zaradi približnih gorljivih stvari za vse predmestje velika. K sreči ni bilo vetra. Prihitela je urno na pomoč požarna straža, ki se je hvalevredno obnašala, ter gasila vsa noč, ker kraj požara je bil s klajo in drvni natlačen. Vse priznanje gre tudi e. k. žandarmeriji, ki je skrbela za red in ljudi prigovarjala na delo. — Ne molimo toraj zastoj: ognja obvaruj nas gospod Bog!

— Duhovske spremembe v goriški nadškofiji. Č. g. Matija Kravanja postal je kot knez nadškofijski kancler ob enem tudi knez nadškofijski konzistorijalni svetovalec. Č. g. Jožef Skočar, bil je investiran na župnijo Podmelcami, č. g. Ivan Trevisan pa na ono v Bračanu (Brazzano). — Č. g. Joahim Jereb, vikar v Jagerščah, sprejet je v kapucinski red. — Č. g. Franc Mahatschek, katehet na mestni deški šoli v Gorici, šel je v stalni pokoj. Na njegovo mesto imenovan je čast. g. Franc Castelliz. — Razpisano je mesto prof. svetopisemskih věd na goriškem bogoslovskem učilišču. Dotična pismena in ustmena skušnja bo 20. in 21. decembra. Prosilci naj do prejšnjega dne vložijo svoje prošnje pri prečast. vodstvu v semenišči.

— Nesreča na železnični progi Innsbruck-Landek. V soboto zjutraj ob 7. uri sta trčala skupaj osebni vlak iz Landek-a, ki je odšel od tam ob 4. uri in 50 m. in tovorni vlak iz Innsbrucka odhajoč ob 6. uri. Lokomotivi ste butili, vozovi z blagom so bili razbiti, 1 konduktér je bil močno ranjen, več potnikov manj. Iz Innsbrucka je šel pomočni vlak z zdravniki.

— Strašen cerkveni rop poroča se iz Budapešte. Brezbožniki, najnovejši sad liberalne dobe, ulomili so v slovaško cerkev na kerepeški cesti skozi okno ter so jeli naravnost oltar razdelavati. Zlomili so sv. križ in saboj vzeli pozlačeno podobo Matere božje, o kateri so mislili, da je srebrna. Prepričavši se, da je le iz železa, so jo stran vrgli. Vlomili so v velik železen zaboj, ki je stal poleg altarja;

denarja notri niso nikakega dobili, zato so pa iz jeze vse papirje sežgali, ki so bili ondi spravljani. Razdjali so tudi do čistega orglje. Našli so še drug železen zaboj, v kterega so tudi ulomili in altarske prte iz njega pobrali. Razbili so tudi škrinjo cerkovnikovo in razne reči iz nje vzeli. Konečno so celó altar onesnažili. Redarstvo, ki je zjutraj na sveto mesto prišlo, našlo je ondi dvoje nožnic za sablje in jedno ostrobrušeno bodalo. Hudodelci so bili menda na vsak slučaj pripravljani.

— Žrtva spiritizma. Kakor poroča „Pokrok“ znorela je v Mladi Buki na Českem delavka, ki je že delj časa zahajala v spiritistične kroge. Spiritisti, s kterimi je občevala, pravijo, da se ji je že pred nekoliko dnevi jelo mešati, dokler ni popolnoma zblaznila. Bodi pristavljeno, da je Cerkev ojstro prepovedala zahajati v spiritistične družbe.

— Posebno slovesen pogreb imel je v Rimu pretečene dni 82leten starček, po celem mestu dobro znan in vsem priljubljen. Kot 20leten mladenič bil je brivec blizo samostana San Romualdo. Tod mimo je hodil večkrat pater prokurator kamaldulenskega reda in se je tako soznalil z mladim brivcem, kteremu je tudi knjige posojeval. L. 1825 postane kamaldulenski menih kardinal in vzame brijača k sebi za postreščka, ki je pa več študiral kakor mu pa stregel. Čez 6 let je kardinal Mavr Cappellari papež z imenom Gregor XVI. Postrešček Gaetano Moroni postane prvi papežev kamornik; ker ima pa sedaj še menj dela ko prej, bavi se toliko bolj s slovstvom. V vaticanski biblioteki prebira stare rokopise in izda naposled 100 zvezkov obsegajoče delo: Dizionario di erudizioni storico — ecclesiastica. Kdor je bil od Gregorija XVI. sprejet v privatno avdijenco, gotovo je videl v prvi sobi v knjige zatopljenega nekdanjega briveca Moronija. Učenjak ostal je sluga. Po svoji ponižnosti in vljudnosti pridobil si je srca vseh. Imel je 6 hčer, ki so se vse pomozile. Le nekoliko let pred smrtjo izdal je stvarni slovar k svojemu prejšnjemu delu. Pij IX. pridržal je slugo svojega prednika, na stare leta dal mu je popolno pokojnino in naslov komanderja. Moroni ni bil celo življenje bolan, nekaj dni pred smrtjo je pa tožil, da mu je slabo, a vlegel se ni. V noči na tretji dan je šel navadni čas ležati, a zjutraj našli so ga mrtvega.

— Okolo sveta potreboval je vojvoda Ivan Albrecht, sin velikega vojvode Friderika Franca II. Meklenburg-Schwerinskega trinajst mesecev; odpotoval je lansko leto meseca oktobra na Laško, od ondi v Egipt. Iz Egipta podal se je na otok Cejlon, potem v Bombaj, v Kalkuto in v notranjo vzhodno Indijo, od ondi v Kitaj in Japan. Od tam prepeljal se je preko velikega morja v Ameriko v san Francesco, kjer se je vsedel na Pacifično železnico ter v Novi Jork odrinil. Iz Novoga Jorka peljal se je v Bremen, kamor je 25. novembra t. l. došel. Prinesel je s saboj jako veliko zbirko.

— Luther, mož po volji božji — revolucionar. Morda bolj navdušeno kakor sami protestantje, poveljujejo Lutra francoski revolucijonarji, ker pravijo, da je on oče revolucije. Z njimi se vjema med laškimi liberalnimi listi posebno „Diritto“.

Tujci.

30. novembra.

Pri **Maliči**: Ferd. baron Marenci, e. k. stotnik, z Dunaja. — Hausner, Franc, Aisler, in Oreschnig, kupci, z Dunaja. — Janez Bonetti, kupec, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Finger in Legat, iz Lipice. — Hierseinberg, iz Novi. — J. Rosenberger, iz Gradca. — Božidar Wallner, železn. vradnik, iz Rakeka.

Avstrijskem cesarji: Josipina Kraigher, iz Maribora.

Umrli so:

30. nov. Janez Glaveč, gostač, 82 let, Dnajska cesta št. 15, oslabljenje moči

1. dec. Emilija Krojči, krznarjeva hči, 9 dni Kongresni trg št. 3, Kinnbachenkrampf.

Dunajska borza.

1. decembra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 95	kr.
Sreberna „ „ „	79 „ 50	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 80	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 40	„
Ogerska zlata renta 6%	120 „ 45	„
„ „ 4%	87 „ 40	„
„ papirna renta 5%	85 „ 10	„
Kreditne akeije 160 gl.	283 „ 50	„
Akeije anglo-avstr. banke 120 gl.	108 „ 25	„
„ avstr.-ogerske banke	837 „ —	„
„ Länderbanke	107 „ 25	„
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	614 „ —	„
„ državne železnice	312 „ 25	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	218 „ 50	„
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	119 „ 50	„
4% „ „ 1860 500 „	133 „ 80	„
Državne srečke iz l. 1864 100 „	— „ —	„
„ „ 1864 50 „	— „ —	„
Kreditne srečke 100 „	172 „ 25	„
Ljubljanske srečke 20 „	23 „ —	„
Rudolfove srečke 10 „	19 „ —	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ —	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102 „ 80	„
„ Ferdinandove sev. „	104 „ 50	„
London 120 „	55 „ —	„
Srebro „	— „ —	„
Ces. cekini 5 „	70 „ —	„
Francoški napoleond. 9 „	58 „ —	„
Nemške marke 59 „	20 „ —	„

Breviarium Romanum

4 vol. mala 8°. 1879.

(9) založil

Miroslav Pustet v Reznem.

Vsako polo tega brevirja pregledala in potrdila je pred tiskom S. Rituum Congregatio v Rimu; oziralo se je kolikor mogoče na posebno zložnost molivca; glavni deli in odlični prazniki brevirja so po priljubljenem dunajskem strokovnjaku gospodu prof. Kleinu najspodobnejše ilustrirani s krasnimi izvrnimi podobami in sicer: **Pars Hiemalis** z 9, **Pars Vernalis** s 15, **Pars Aestivalis** z 10 in **Pars Autumnalis** s 7 podobami.

Neprecenljiva prednost novoga brevirja je gotovo njegova popolnost in pravilnost; mnogo v dosedaj izišlih izdajah nepopravljenih pogreškov in pomanjkljivosti odstranilo se je najskrbeljivejše.

Ta v štirih zvezkih izdani, različno vezani brevir, ki se vsled svoje trdnosti in ličnosti ne boji nobene kritike, prodaja podpisana bukvarna gledé na kakovost vezanja po sledečih cenah: 21 gl., 22 gl., 24 gl. itd.

Posamezne pole zahtevajočim radi pošljemo na ogled.

Prednosti tega brevirja, pravi nek presojevalec, so pač tako velike, da ga mora vsak duhovnik z največjim veseljem pozdravljati. Zlasti zaradi najnovejših praznikov in na novo upeljanih votivnih officij, tega brevirja ne bo mogel nikdo duhovnikov pogrešati.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Na prodaj je

na Gorenjskem v cerkljanski župniji pet oralov zemlje obsegajoče posestvo s trdozidanim gospodarskim poslopjem. Zemljišče obstoji iz lepega in velikega sadnega vrta, treh zaraščenih gozdov, nekaj polja, travnika in pašnika. Ker je v vasi tudi cerkev, bilo bi posestvo posebno za kakega vpokojenega duhovnika pripravno.

Natančneje se poizve pri vredništvu „Slovenca“.

(9)